

Novoletne misli

(ali: Današnji zamejski politični trenutek)

Ob vstopu v novo leto se navadno globoko zamislimo in si skušamo priklicati predse izhodiščne, orientacijske točke, ki naj vodijo nato vse naše dejanje. Tako smo tudi ob začetku leta 1988 nedvomno prepolni idej, zamisli in pobud za pot, po kateri hodimo. Politika, kultura, gospodarstvo, socialno življenje sploh — vse to si išče novih tirnic, po katerih naj steče vsa dejavnost kar najbolje in najplodneje.

Naša slovenska zamejska stvarnost prav gotovo lepo zaobjema vsa, prej omenjena področja in pravzaprav težko najde ločnico med posameznimi področji. Pa saj to ni niti potrebno. Vsi, ki nam je pri srcu razvoj naše narodne skupnosti v Italiji, si po svojih močeh prizadevamo za kar se da boljše in stvarnejše rešitve vseh naših problemov. In v tem smislu je pravzaprav vse naše prizadevanje politično, ne v smislu kake strankarske politike, ampak v duhu aktivnega in pozitivnega prizadevanja v celotnem javnem življenju, kako priboriti slovenski manjšini tisto mesto, ki ga mora imeti. Zato je v prvi vrsti pred nami pričakovanje za dosego zakonske zaščite. Upravimo, da jo bo letošnje leto le prineslo ...

Naša narodna samobitnost se kaže predvsem v političnem nastopanju. In to kaže najbolj samostojna slovenska stranka, ki je prav ob koncu prejšnjega, komaj minulega leta proslavila štiridesetletnico slovenskega političnega nastopanja. Slovenska skupnost, ki je že večkrat vložila preko manjšinskih parlamentarcev svoj zakonski osnutek za zaščito Slovencev, je sedaj spet pripravila svoj zadevni zakonski predlog. Pravzaprav ga je v bistvu posodobila in ga bo kot takega kmalu predstavila javnosti in seveda v parlamentu (tudi tokrat preko manjšinskih senatorjev). Prav to je gotovo prvi pomembni politični korak Slovenske skupnosti v novem letu, obenem pa vabilo k vedno aktivnejšemu delu.

Pravkar smo se tudi spominjali štiridesetletnice republiške ustave, ki v svojem šestem členu zagotavlja zaščito manjšin. Zato izražamo trdno upanje, da bi vsaj po teh dolgih štirih desetletjih le dočakali pravično zaščito.

Čaka nas še cela vrsta nelahkih nalog. Pred nami so zlasti spomladanske deželne in še druge volitve, na katerih bomo morali dokazati, da smo tudi politično Slovenci res — subjekt!

a. b.

»Zaupati, a preveriti«

Med minulimi božičnimi prazniki so se mnogi sklicevali na podpis sporazuma o odpravi jedrskih raket na srednji in kratki dolet, da bi posodobili pomen voščila: »Mir ljudem na Zemlji, ki so dobre volje«. Uspeh tega zgodovinskega sporazuma, ki sta ga v Washingtonu podpisala Reagan in Gorbačov, sloni na zaupanju, vendar na zaupanju, ki hoče imeti tudi natančna jamstva, da ne bo prišlo do izigravanja in neupoštevavanja podpisanih sklepov. Podpis, ki odpravlja jedrske rakete na srednji in kratki dolet v Evropi, je pravzaprav le prvi korak na poti k jedrski razorožitvi, a prav zaradi tega je velikega pomena, saj končno odpira stvarno možnost, da bodo ljudje toliko pametni, da bodo uničili tudi ostale jedrske naboje. Teh je toliko, da bi lahko ne le enkrat, ampak večkrat uničili svet. Cilj je torej jase: odpraviti možnost samouničenja. Podpisani sporazum, ki ga bodo, upajmo, v kratkem tudi začeli izvajati, pa pomeni začetek na tej poti.

Politika zaupanja ima v zgodovini že dobro preverjene uspehe, kar dokazuje, da je od vsake generacije politikov in oblastnikov odvisno, kako znajo in hočejo pomirjevalno vplivati na svet. Neki ameriški psiholog, Charles Osgood, je leta 1962, v času tako imenovane »kubanske krize« objavil študijo, v kateri se je zavzemal za postopno uvajanje vzajemnih pobud za zmanjšanje napetosti. Osnovna misel je preprosta. Tudi enostranske pobude, ki vodijo k odpravi nestrpnosti in napetosti, pomagajo, da se izboljšajo odnosi med državami in še posebej med velesilama. Osgood je dal pobudo za drugačno vodenje mednarodne politike v času ene hujših kriz med Združenimi državami Amerike in Sovjetsko zvezo. Leta 1963 sta Kennedy in Hruščev nekako potrdila to teorijo. Oba sta

verjetno bila pod globokim vtisom, ki ga je povzročila »kubanska kriza«. Vsekakor tega leta je Kennedy imel pomemben govor, ki ga je posvetil vprašanju miru. O srednja tema je bila nevarnost jedrske vojne. Pri tem pa je konstruktivno govoril o odnosih s Sovjetsko zvezo. Med drugim je omenil dejstvo, da težave ustvarjajo ljudje in da jih torej ljudje tudi lahko rešijo. Predsednik Kennedy je tedaj dal neko brezpogojno pobudo, da se Združene države odpovedujejo slehernemu jedrskemu poskusu v atmosferi in da bi spet začele s temi poizkusi le, ko bi jih tudi druga velesila še naprej izvajala. Odziv v Sovjetski zvezi je bil takojšen in pozitiven. »Pravda« in drugi listi so objavili odlomke Kennedyjevega govora in radio »Glas Amerike« je lahko nemoteno oddajal. Le nekaj dni po govoru ameriškega predsednika je podoben nastop imel tudi sovjetski voditelj Hruščev. To je bil torej začetek in v naslednjih mesecih se je stanje med Sovjetsko zvezo in Združenimi državami toliko normaliziralo, da sta velesili podpisali prve sporazume o prepovedi jedrskih poskusov v atmosferi.

Od tistega 5. avgusta 1963 do danes je oboroževanje tako na eni kot na drugi strani dokazalo, da še vedno ni mogoče govoriti o politiki miru med velesilama, kot tudi ne med drugimi narodi in državami na svetu. Zadnji sporazum, ki sta ga podpisala Reagan in Gorbačov, pa spet potrjuje staro pravilo, da je treba postopno graditi zaupanje med ljudmi in torej tudi med državami in velesilami. S podpisom sta državnik začela odpravljati težnjo po vzajemnem sumničenju, to pa je prvi korak, ki lahko, ob obojestranski dobri volji, privede do resnične in dokončne odprave nevarnosti jedrskega spopada.

Letošnji svetovni dan miru

Papež Janez Pavel II. je ob svetovnem dnevu miru (na Novo leto) daroval sveto mašo v cerkvi svetega Petra v Rimu. Cerkev praznuje dan miru ob prazniku Marije božje matere, kot spomin in opomin na dediščino učlovečenja rojstva Gospodovega v polnosti časov. Dan miru za Novo leto je uvedel papež Pavel VI. Papež Janez Pavel II. je poslanico odposlal državnikom sveta pred Božičem. Letos poudarja pomen svobode veroizpovedi pri zavzetosti za mir, kot osnove vseh drugih človeških svobo-

ščin. Med pridigo se je papež vprašal, kaj je človeštvo storilo, da bi izpolnilo in ali ni zlorabilo dediščine bratstva, miru in ljubezni v medčloveških, družinskih in mednarodnih odnosih. Papež je tudi spomnil, da v novem letu praznujemo tisočletnico pokristjanjenja Rusije.

Med mašo je pelo sedem tisoč mladincev iz 13 držav. Svečanosti je prisostvovalo nad sto veleposlanikov pri Sveti stolici. Italijansko vlado je zastopal notranji minister Amintore Fanfani.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 10. januarja, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.20 Koledarček; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.15 »Gostilna pri stricu Fičfiriču« (Niko Kuret), RO; 11.00 »Oprosti, ne juriš?« ali prebiranje vsakdana. Radijski satirični kabaret; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Nediški zvon; 15.00 Šport in glasba ter prenosi z naših prireditev; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 11. januarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Primorski emigranti od Soče do Mlade Soče — pričevanja o ljudeh in društvih; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Potovanje proti zrelosti; 12.00 Skok v preteklost; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Gospodarski tednik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Glasbeni vrtljak; 14.30 Povejmo v glasbo: Spomin na Woodyja; 15.30 Mi mladi; 16.00 Poezija slovenskega zapada; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Trio Lorenz v Kulturnem domu v Trstu; 18.30 Povejmo v glasbo: Top lestvica; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ TOREK, 12. januarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Nediški zvon; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Od trte do vina; 12.00 Analiza enogastronske ponudbe naše dežele; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Dvigljena zavesa; 16.00 Gastronska kultura skozi tisočletja; 16.30 Analiza enogastronske ponudbe naše dežele; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Trio Lorenz v Kulturnem domu v Trstu; 18.00 Dominik Smole: Antigonaa, drama v dveh delih; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SREDA, 13. januarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Zdravnik in pacient; 12.00 Zrcalce, zrcalce, povej!; 12.40 Nekaj besed o medu; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Ženski zbor Milko Skoberne z Jesenic; 13.40 Povejmo glasbo: Živ-žav; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Od Milj do Devina; 14.40 Povejmo glasbo: Drugačen glas; 16.00 Zrcalce, zrcalce, povej!; 16.30 Moda skozi čas; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Violinista Črtomir Šiškovič in Maja Petrovič v našem studiu; 18.00 »Slovenska postna premišljevanja«. Poglavlja iz knjige Matjaža Kmecla; 18.25 Ko pogledam v nebo; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 14. januarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Med nebom in zemljo; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Na goriškem valu; 15.30 Problemi sodobne družbe; 16.00 Poezija s ovenskega zapada; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Zbor »Bonner Kammerchor - Collegium cantorum« iz Bonna; 18.00 Tigrova duša — spomini na Alberta Rejca; 18.30 Povejmo glasbo: Naši toni; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PETEK, 15. januarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Izkustvo film (I.); 12.00 Izkustvo film (II.); 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Primorski akademski zbor Vinko Vodopivec iz Ljubljane; 13.40 Povejmo glasbo: LP tedna; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Rišite z nami!; 14.30 Povejmo glasbo: Okoli po svetu; 15.30 »Krivi preroki!«; 16.00 Glasbene diagonale; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 16. januarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Človek in okolje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Bom naredu stazice — oddaja iz Kanalske doline; 15.00 Drugi program, vodi Peter Cvelbar; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 »Oprosti, ne juriš?« ali prebiranje vsakdana. Radijski satirični kabaret; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

Drabosnjakova Pastirska igra

Krščanska kulturna zveza iz Koroške je za svojo 25. obletnico gledaliških predstav pripravila izreden gledališki dogodek s predstavitvijo Pastirske igre domačega ljudskega avtorja Andreja Sušterja Drabosnjaka v izvornem starodavnem ljudskem jeziku in v izvedbi amaterskih igralcev iz Roža in Gur.

Predstava, na kateri nastopa okrog 50 igralcev, je osrednji gledališki dogodek v zadnjih letih na Koroškem in predstavlja izreden kulturni mejnik. Delo je režiral Franci Končan. Amaterski igralci so iz Bilčovša, Šentjakoba, Rožeka in Ledinc. Delo Bukovnika Drabosnjaka se je ohranilo še do šestdesetih let v domačih kmečkih predstavah v Kostanjah, Tmari vasi in Semislavčah pri Rožeku. Za obnovitev in dosledno rabo izvornega domačega narečja je poskrbela dr. Herta Lausegger. Igralci so imeli nad 50 vaj. V nedeljo, 3. t. m., so

Korošci gostovali s Pastirsko igro v Mariboru. 10. januarja pa bosta dve predstavi, popoldne in zvečer v novi cerkvi v Dravljah pri Ljubljani.

—o—

POPRAVEK

V zadnji (božični) številki našega lista se je v članku »Nekaj gnilega v deželi... Avstriji« vrnilo nekaj neljubih napak. Manifestacija koroških Slovencev v podporo dvojezičnega šolstva je bila na Dunaju 19. decembra 1987 in ne 20. decembra, kot je v članku napačno navedeno. Avstrijska ljudska stranka mora biti označena ÖVP in ne VPÖ, državnozbornske volitve v Avstriji pa so bile jeseni leta 1986 in ne lani.

(Ured.)

EKUMENSKO SREČANJE MLADIH

Z jutranjimi molitvenimi srečanji v cerkvi svetega Janeza v Lateranu, v cerkvi pri Sveti Mariji Veliki in cerkvi posvečeni Mariji kraljici Angelov se je 2. t. m. zaključilo letošnje ekumensko srečanje evropske mladine v Rimu. Na pobudo redovniške skupnosti iz francoskega mesta Taizè se je v Rimu zbralo približno 25 tisoč mladih, med temi 1700 Slovencev.

Med molitvenim srečanjem je voditelj taizéjske skupnosti oče Roger razglasil letošnje dobitnike nagrade poimenovane po Mahatmi Gandiju. Nagrado si delijo 26-letna Margarete Julien s Haitija za svojo nesebično delo med reveži, Etiopka Adiebouh, ki je zbolela za gobavostjo, in poljski časnikar Irži Turovič, ki od druge svetovne vojne vodi tednik Tygodnik Powzečni. Utemeljitev nagrade poudarja pogum, ki ga je časnikar dokazal v ključnih trenutkih, njegov globok altruizem in vpliv njegove človekoljubne misli na številne Poljake.

Slovenski romarji so med povratkom iz Rima imeli postanek v Assisiju, kjer je bila skupna maša v cerkvi svetega Frančiška.

200-LETNICA AVSTRALIJE

Avstralija bo letos imela vrsto prireditev in proslav v počastitev 200-letnice naseljevanja celine. Angleški raziskovalec James Cook je sicer odkril Avstralijo že leta 1770, leta 1788 pa je angleška vlada začela naseljevati celino s kaznjenci in zaporniki, ki so bili obsojeni na prisilno delo. Avstralska državna televizija je predvajala posebno oddajo posvečeno obletnici, na obalo kjer je pristal Cook, pa so položili vence.

Avstralski ministrski predsednik Bob Hawke je v svojem uradnem nagovoru posvetil nekaj misli tudi avstralskim domorodcem. Glede na krivice, ki so jih utrpeli domorodci, je dejal avstralski ministrski predsednik, je naša dolžnost, da poravnamo vse hudo, ki so ga belci s svojo naselitvijo povzročili dotedanjam prebivalcem Avstralije.

V niz proslav ob 200-letnici naselitve Avstralije gre tudi uvrstiti letošnji 16. svetovni skavtski jamboree. To je srečanje skavtov z vsega sveta, ki bodo do 8. januarja taborili v bližini Sidneja. Tega mednarodnega skavtskega srečanja se udeležuje 15 tisoč mladih z vsega sveta.

Kipar France Gorše v Ljubljani

V Moderni galeriji v Ljubljani so v torek, 29. decembra, odprli retrospektivno razstavo kiparja Franceta Goršeta. Na slovesni otvoritvi, ki se je udeležilo veliko število ljudi, je najprej spregovoril ravnatelj Moderne galerije dr. Jure Mikuž, ki se je spomnil pravkar umrlega slikarja Rika Debenjaka in pozval prisotne, naj z minuto molka počastijo njegov spomin. Z razstavo del kiparja Franceta Goršeta se Moderna galerija oddoljuje velikemu umetniku za vse, kar je naredil v korist celotne slovenske likovne umetnosti. O liku in delu ter življenju kiparja Goršeta je nato

govoril dr. Ivan Sedej, ki je tudi glavni pobudnik in organizator te razstave. Dr. Sedej je med drugim dejal, da je Gorše ustvaril najboljša dela, ko je bil v Sloveniji ali v njeni neposredni bližini oziroma ko je mislil na Slovenijo. Razstavo je otvoril slovenski minister za kulturo Vladimir Kavčič.

V Moderni galeriji so razstavljeni povprečni dela, ki jih je Gorše ustvaril med obema vojnama v Ljubljani, nekaj pa je tudi del, ki so nastala na Primorskem oziroma na Koroškem. Razstava bo odprta do konca januarja.

Izza kongresa...

To ni nikaka parafraza znanega Tavčarjevega zgodovinskega romana iz časov kongresa carjev in cesarjev ob bregovih Ljubljane. Naj bo le beležka ob preteklih in prihodnjih kongresih nekaterih političnih strank.

—o—

Že prvi dnevi januarja so bili prizorišče kongresa radikalne stranke v Bologni. In to z vso možno koreografijo, lastno tej svobodnjaški in protikonformistični stranki. Borba za oblast? Kakšna naj bo stranka v novi »transnacionalni« podobi? Kakšen naj bi bil novi tajnik? Monarh - Pannella ali lahkoživka psevdogralka - I. Staller? Kaj pa z napisi od angleščine do ruščine (kje je slovenščina!?) Še in še bi lahko brskali po raznobarnem spektru italijanskih (danes) in evropskih (jutri) radikalcev, pa naj bo dovolj!

—o—

V Furlaniji je za sredo januarja napovedan kongres Furlanskega gibanja. Stranka se sedaj v predkongresnem dokumentu korenito sprašuje o svojem bistvu. Ali naj bo še naprej stranka, ali naj (p)ostane le gibanje. Kakšna naj bo nova avtonomija, kako naj se uredi dežela (seveda s prestolnico v Vidmu). Kaj naj pridobi goriška pokrajina, ki naj bi — se razume — postala del te dežele. Nadalje se dokument za kongres v Spilimbergu sprašuje, ali naj MF (Movimento Friuli) postane narodna stranka (partito nazionalitario), kot se to dogaja na Sardiniji, na Južnem Tirolskem in v Dolini Aosti. O Slovencih pa ne duha ne sluha ... Res je sicer, da je tudi iz Gorice in Trsta včasih lažje doseči Aosto ali Cagliari kot — Videm!

—o—

Še bo leto kongresov. Med velikimi naj samo omenimo demokrščanskega in socialističnega, pa še kakega drugega. (Na nedavnem misovskem kongresu v Sorrentu je — po verodostojnih poročilih — baje neki vročekruven delegat predlagal, naj bi izrabili trenutne težave v Jugoslaviji in se spet polastili nekdanjih italijanskih ozemelj ...!). Toda za vse to je še veliko časa.

Tudi slovenska stranka bo verjetno letos imela kak svoj kongres. Upajmo, da bo znala odločno nadaljevati začrtano pot in se otresti nevarnih poskusov vnašanja določenih oblik političnega klientelizma in frakcionaštva, kar je tuje našemu človeku. Le — s ponosom naprej!

Opazovalec

Jugoslavija in Zahodna Nemčija

Poslanci socialdemokratske stranke bodo v bonnskem parlamentu predlagali, naj se podprejo predlogi jugoslovanske vlade na pogajanjih z Mednarodnim denarnim skladom in z Evropsko gospodarsko skupnostjo. Tako je izjavila članica predsedstva zahodnonemške socialdemokratske stranke Heidemarie Zeul, ki je v drugi polovici decembra bila na obisku v Jugoslaviji, kamor jo je bil poslal glavni tajnik socialdemokratske stranke Vogel. V izjavi za zagrebški Vjesnik je predstavnica zahodnonemških socialdemokratov dejala, da Jugoslavija ne zahteva samo odložitve odplačevanja dolga v tujini in ne prosi samo za nova posojila, temveč kaže tudi voljo, da se uresničijo reforme, ki naj odpravijo sedanje gospodarske težave v državi. Zato je v tem trenutku nujno podpreti Jugoslavijo, če hočemo, da bo ta ohranila svojo gospodarsko in politično neodvisnost. Nemška socialdemokratska stranka podpira zahteve jugoslovanske vlade, je še dejala predstavnica že omenjene stranke, naj se rok za odplačevanje posojil podaljša na 20 let, naj se začetek odplačevanja obresti odloži za sedem let, naj se odloži tudi odplačilo posojila šest milijard in 200 milijonov dolarjev in naj se ji odobri novo posojilo. Predstavica socialdemokratske stranke je pristavila, da bi morala Evropska gospodarska skupnost, ki je odobrila posojilo ene milijarde in 200 milijonov mark, določiti za to posojilo nizke obresti. Na koncu se je zavzela za še tesnejše sodelovanje med Jugoslavijo in Zahodno Nemčijo in med zahodnonemško socialdemokratsko stranko in Zvezo komunistov Jugoslavije.

Odnosi med SFRJ in ZDA

»Odnosi med Združenimi državami in Jugoslavijo so se v lanskem letu razvijali v tradicionalnem, prijateljskem in vzajemno koristnem duhu«. Tako je izjavil a-

meriški veleposlanik v Beogradu John Sklenlon v intervjuju z dopisnikom radijske postaje Glas Amerike. V zvezi z gospodarskim položajem v Jugoslaviji je ameriški veleposlanik dejal, kako imajo Združene države interes, da nudijo največjo pomoč Jugoslaviji, da uredi svoje gospodarstvo in da pospeši njegovo rast. V

V nedeljo, 10. januarja, bo ob 15. uri v avditoriju srednje šole »De Rubeis« v Čedadu

25. DAN EMIGRANTA

Pozdrav bodo prinesli:

- posl. Aldo Gabriele Renzulli
- sen. Stojan Spetič
- Sandro Pascolo v imenu slovenskih organizacij iz videmske pokrajine

Kulturni program

- Pevski zbor Pod lipo iz Barnasa
- Pevski zbor Naše vasi iz Tipane
- Glasbena šola iz Špetra
- Silvana Paletti
- Slovensko Stalno Gledališče iz Trsta
- Beneško gledališče
- Ližo, Gušto in Luigino

Slovenske organizacije
iz videmske pokrajine

tej zvezi se Jugoslovani trudijo, je še dejal ameriški veleposlanik, da bi čimprej rešili probleme, ki so nastali zaradi velike zadolžitve v tujini. Veleposlanik meni, da je treba pozitivno oceniti dejstvo, da se jugoslovanska vlada zavzema za sklenitev novega sporazuma z Mednarodnim denarnim skladom. V tej zvezi bodo Združene države, tako kot že v preteklosti, podprle prizadevanja Jugoslavije, da se na novo uredi odplačevanje dolgov v tujini.

A. Dubček je bolan

Te dni poteka 20 let, ko je bil Aleksander Dubček izvoljen za glavnega tajnika češkoslovaške komunistične partije, s čimer se je končalo vladanje tedanjega češkoslovaškega partijskega prvaka Novotnyja. Pred 20 leti se je z izvolitvijo Aleksandra Dubčka za glavnega partijskega tajnika začela takoimenovana »praška pomlad«, katere glavni cilj je bil izgradnja socializma s človeškim obrazom. Vseh teh prizadevanj pa je bilo konec, ko so v avgustu leta 1968 Sovjeti nastopili s svojo vojsko in dejansko zasedli Češkoslovaško. Češkoslovaški politični emigranti, nekdanji tesni sodelavci Aleksandra Dubčka so te dni podpisali izjavo, ki so jo objavili ali

vsaj omenili vsi italijanski dnevnikarji. Iz nje izhaja, da je bil Aleksander Dubček pravzaprav predhodnik sedanjega sovjetskega partijskega voditelja Gorbačova, saj se tudi ta zavzema za demokratizacijo političnega, družbenega in gospodarskega življenja v Sovjetski zvezi, za korenite reforme in za takoimenovano glasnost, se pravi za javno razpravo o vseh pomembnejših ukrepih in sklepih v Sovjetski zvezi.

Nekateri dopisniki so po telefonu poklicali Aleksandra Dubčka v njegovem stanovanju v Bratislavi in ga naprosili za pogovor, kar pa je ljubeznivo odklonil, pri čemer je dejal, da je bolan, da ima visoko vročino in pljučnico.

Trije koncerti božičnih pesmi

Na Opčinah

Na sam božični dan, popoldne ob 17. uri, je bil po blagoslovu v cerkvi sv. Jerneja na Opčinah že tradicionalni koncert božičnih pesmi, pri katerem so tudi letos sodelovali otroški, mladinski in dekliški zbor »Vesela pomlad« in še mešani pevski zbor sv. Jerneja, ki je tudi pobudnik tega že osmič prirejenega koncerta. Cerkev je bila tudi letos nabito polna, saj ljudje vedo, da se jim obeta lepo, doživeto petje. Prvi so zapeli otroci, pod vodstvom Franca Pohajača, ki je vodil vse nastopajoče zборе. Občuteno so podali tri pesmi. Pri orglah jih je spremljal David Lenisa. Štiri pesmi je zapel mladinski pevski zbor »Vesela pomlad«. Pravo doživetje je bil nastop

sopranistka Franka Žgavec. Poleg njiju je nastopil še moški pevski zbor »Mirko Filej«, ki ga vodi Zdravko Klanjšček, in še mešani pevski zbor Lojze Bratuž, ki ga vodi Stanko Jericijo.

Zveza si je tokrat zamislila tematsko enoten koncert, ki je prav zato imel tudi svojo specifično vrednost. Nastopajoči zbori so namreč peli božične pesmi, ki jih je bil uglasbil Lojze Bratuž. Poslušanje koncerta, na katerem pojejo pesmi enega samega skladatelja, je bilo gotovo posebno doživetje, saj si je človek lahko ustvaril precej dobro sliko o ustvarjalni prepričljivosti skladatelja. Pri tem velja pripomniti, da so Bratuževe božične pesmi morda najboljše dela, kar jih je ta skladatelj v svojem kratkem življenju napisal. Skupno so zbori zapeli dvanajst Bratuževih božičnih pesmi.

Zbore je na orgle spremljal Hilarij Lavrenčič, božično misel pa je podal Tomaž Simčič, ki je spregovoril o pomenu sprave. Tema je bila primerno uglašena na božični čas. Po koncertu je bil v stolnici še blagoslov s petimi litanijami. Ves spored pa je povezoval Franko Žerjal.

V Štivanu

Tradicionalni koncert božičnih pesmi so tudi letos priredili Fantje izpod Grmade, Dekliški zbor Devin in Otroški zbor iz Štivanja. Tudi ta koncert je bil na praznik svetega Štefana. Zamišljen pa je bil kot božična zgodba, ki so jo pripovedovali Irena Srebotnjak, Gregor Pertot in Jurij Slama, pesmi nastopajočih zborov pa so ustvarjale vzdušje in vsebinsko dopolnjevale vezni tekst. Večer se je začel s prihodom otrok v cerkev, ki so v sprevedu, s svečicami v rokah in ob zvončkanju ter spremljanju na kljunasto flavto Gianne Pahor zapeli znano pesem »Angelčki stopajo«, pred jaslavicami pa so zapeli še dve pesmici. Otroke sta pripravili Mirjam Bratina in Olga Tavčar. Ostala zborov sta v samostojni in mešani zasedbi zapela petnajst pesmi. Zborov

sta vodila Herman Antonič in Ivo Kralj, pri orglah pa je zборе spremljal Štefan Bembi.

Kot prvo pesem sta zborov zapela Vrabčevo na besedilo Vinka Beličiča »Bila je noč«, ki je ustvarila primerno vzdušje v do zadnjega koticčka polni cerkvi. Sledila je Arcadeltova »Ave Maria«, nato pa druge božične pesmi, ki so spremljale v stopnjujočem se tonu dogajanje zgodbe o tem, kako se je Jezus rodil pred skoraj dva tisoč leti v Betlehemu in kako nas to rojstvo tudi danes mora navdajati z veseljem, upanjem in nam istočasno mora tudi pomeniti obveznosti do sočloveka, ki je naš brat. Zadnje zapete pesmi, Cvekova »Raduj, človek moj«, Tomčeva »Angelsko petje«, iz Kramarjeve zbirke »Slava Bogu na višavah« ter Gruberjeva »Sveta noč«, ki je zaključila koncert, so prepričljivo ustvarile med ljudmi tisto božično praznično čutenje, ki se je nadaljevalo še po koncertu, ko so si ljudje voščili in se pozdravljali pred cerkvijo, oziroma v novem sedežu devinskih zborov v Devinu, kjer so pevke in žene pripravile zakusko za povabljen občinstvo in pevce. Ljudje, ki z zanimanjem spremljajo delovanje obeh zborov in obnavljanje novega sedeža v Devinu, so z veseljem sprejeli povabilo in so prišli v Devin, kjer so lahko ugotovili, da so člani zborov v minulem letu pridno delali in napol porušeni rastlinjak preuredili v prijeten dom. Seveda bo potrebno še veliko dela in stroškov, da bo novi sedež Fantov izpod Grmade in Dekliškega zborov Devin dograjen, a opravljeno delo kaže, da bo v doglednem času sredi Devina, ob občinskem vrtcu, stala lepa, prijazna stavba, nov dom devinskega pevskega in kulturnega delovanja.

To pa bo bistveno pripomoglo k uspešnejšemu delovanju obeh pevskih sestojev v Devinu in okolici.

V naslednjih dneh bodo na Tržaškem priredili še nekaj koncertov božičnih pesmi. Za konec naj omenimo, da je za božič izdala posebno kaseto božičnih pesmi župnija Križ. Na kaseti poje božične pesmi kriški cerkveni pevski zbor, ki ga vodi Albin Verginella.

Devinsko - nabrežinski župan Brezigar o Sosljanskem zalivu

Župan devinsko - nabrežinske občine Bojan Brezigar je na seji občinskega sveta dne 18.12.87 podal naslednjo izjavo v zvezi z ureditvijo Sosljanskega zaliva, ki je bila poverjena arh. Renzu Pianu:

»Kot ste verjetno že izvedeli iz tiska, je novo lastništvo Sosljanskega zaliva — družba Finsepol s sedežem v Trstu — poverilo arhitektu Renzu Pianu iz Genove nalogo, da izdela načrt za ureditev turističnega središča v Sosljanu. V nedeljo, 13.12.87, si je arhitekt Piano ogledal Sosljan in ob tej priložnosti je prišlo do srečanja med predstavniki občinske uprave, lastništvom Zaliva in projektantom.

Na tem srečanju smo preverili skladnost turističnih načrtov lastništva z urbanističnimi dokumenti občine.

Vzeli smo na znanje, da je bila načrtovalcu zaupana naloga, da pripravi načrt za kvalitetno

turistično središče, kar popolnoma ustreza usmeritvi občinske uprave, ki je že pred časom poudarila nujnost razvoja turističnih dejavnosti, v katerih vidimo stvarne možnosti gospodarskega razvoja celotne občine.

V okviru izdelave tega načrta bi lahko prišla do izraza možnost potrebe po spremembi osnovnega urbanističnega dokumenta naše občine. Slo naj bi vsekakor za spremembe v kvaliteti načrta in v bremenitvah posameznih delov ozemlja, ne pa za količinske spremembe na območju Zaliva in Kamnoloma. Na tej osnovi smo izrazili pripravljenost, da na osnovi utemeljenih predlogov preverimo možnost prilagoditve splošnega regulacijskega načrta potrebam za uresničitev kvalitetnega turističnega posega, seveda upoštevajoč predvsem nujnost uskladitve načrtov z naravnim okoljem.

dalje na 5. strani ■

Župnija sv. Roka v Nabrežini vabi na 12. revijo božičnih pesmi, ki bo v nedeljo, 10. t.m., ob 15.30. Nastopil bo Mladinski mešani zbor iz Vipave.

Božično misel bo povedal kaplan iz Komna Andrej Vovk.

Po koncertu bodo podelili nagrade najlepšim jaslicam v župniji.

Vabljeni!

dekliškega zborov, ki je zapel naslednje pesmi »Zori noč vesela« v harmonizaciji Ivana Grbca, furlansko božično »Stai mi a-tenz« in »Tiho pada mrak«, ki jo je napisala Breda Šček.

Mešani zbor sv. Jerneja z Opčin pa se je predstavil z izborom božičnih pesmi, ki so poslušalce popeljale v pristno slovensko doživljanje Božiča, saj so to bile vse poznane in veliko pete božične pesmi, brez katerih si ne bi mogli predstavljati tega praznika. Pevski zbor je nastopil brez orgelske spremljave in je kot prvo pesem zapel priljubljeno božično »Glej, zvezdice božje«. Druga na vrsti je bila Vrabčevo priredba ljudske »Ljub' Jezušek zdiše«. Sledile so Tomčevi »Angelsko petje« in »Presveta noč«, Sattnerjeva pesem, Merkujeva priredba pesmi »Te dan je usega veseja«, koncert pa je zaključila »Sveta noč«, ki jo je kot ena duša in eno srce zapela vsa cerkev. Spored je povezoval Livij Valenčič, vezni tekst pa so napisali Lučka Susič, Franc Pohajač in Berta Vremec.

V Gorici

Združenje cerkvenih pevskih zborov iz Gorice je tudi letos priredilo tradicionalni koncert božičnih pesmi, ki je bil kot običajno v stolnici, tokrat na praznik svetega Štefana. Na koncertu je sodeloval otroški pevski zbor, ki so ga sestavljali pevci iz Štandreža, Plešivega, Rupe, Peči in Števerjana. Zbor je vodila Elvira Kjabai. Orglal je Karel Bolčina. Ostale nastopajoče zборе je spremljal Hilarij Lavrenčič, nastopili pa so še Dekliški zbor iz Števerjana, ki ga vodi Anka Černic, ter solistki, sopranistka Nadja Fabris Špacapan in mezzo-

KULTURNI DOM V GORICI PROGRAM PRIREDITEV ZA MESEC JANUAR 1988

8. (petek) ob 18. uri: Otvoritev kolektivne razstave slovenskih in italijanskih slikarjev z Goriškega. Prireditelj: ZSKD.
9. (sobota) ob 20.30: Novoletni koncert. Koncert sinfonikov RTV Ljubljana. Prireditelji: Slovenski denarni zavodi v Italiji.
15. (petek) ob 18.00: Predstavitve knjige: »Slovenska postna premissljevanja« - Avtor: dr. Matjaž Kmecl. Prireditelj: Kulturni dom.
18. ponedeljek in 19. (torek) ob 20.30: Gledališka glasbena komedija »Ptiči« - Milan Jesih. Gostovanje Mestnega gledališča ljubljanskega. Redni abonma SSG.
20. (sreda) in 21. (četrtek) ob 20.30: Predstava gledališke skupine G. Belli iz Rima: »Chi ruba un piede è fortunato in amore«. Avtor: Dario Fo - Režiser: Antonio Salines. Prireditelj: SSG.
22. (petek) ob 20.30: Koncert »Tržaškega okteta« (za sklad »M. Čuk«). Prireditelj: Unifax.
23. (sobota) ob 20.30: Planinski ples. Prireditelj: Slovensko planinsko društvo Gorica.

Devinsko-nabrežinski...

■ nadaljevanje s 4. strani

Na osnovi te pripravljenosti je lastništvo napovedalo, da nam predstavi, predvidoma v roku dveh mesecev, idejni načrt za ureditev zaliva, iz katerega bodo izhajale potrebe po morebitnih prilagoditvah regulacijskega načrta, ki jih bomo seveda predložili v razpravo občinskemu svetu.

Naj mi bo ob koncu dovoljeno, da v zvezi s tem izrazim zadovoljstvo, da je bila naloga za ureditev Sosljanskega zaliva zaupana načrtovalcu svetovnega slovesa, kar daje predvsem jamstvo poklicne resnosti in visoke strokovnosti, kar smo v zvezi s Sosljanskim zalivom v preteklosti pogosto pogrešali.

Zupan je tudi izjavil, da je bilo odlagališče pri Nabrežini, ki so se je posluževali za potrebe tržaške pokrajine, zaradi katerega je to poletje prišlo do sklicanja izredne seje občinskega sveta, dokončno zaprto. Občinski redarji so na kraju preverili, da je bilo odlagališče pokrito s plastjo zemlje.

Evropska šola za upravljanje podjetij

Tržaška univerza bo 15. januarja ustanovila v Gorici visoko šolo za upravo in nadzorstvo nad podjetji. Šola se bo zgledevala po sistemu angleških Collegeov in bo izdajala diplome po dveletnem tečaju,

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

priredi
BOŽIČNI KONCERT

v nedeljo, 10. januarja, ob 16. uri v
stolnici Sv. Justa v Trstu.

ki bodo veljale za celotno Evropsko gospodarsko skupnost za podjetniške izvedence in pregledovalce računov po mednarodnih predpisih. Evropska gospodarska skupnost bo tudi nadzorovala potek študijev. Na visoko šolo v Gorici se bodo lahko vpisali višješolski diplomiranci kot tudi diplomiranci s fakultetno izobrazbo iz vseh evropskih držav. Število letnih vpisov pa bo omejeno na trideset kandidatov.

Italijansko-furlanski slovar

V torek, 5. t. m., so v Vidmu predstavili prvi zvezek velikega italijansko-furlanskega slovarja. Gre za zvezek, ki obsega kakih 40 strani in ki je prvi od skupnih 50 zvezkov, kolikor bo obsegal ta prvi italijansko-furlanski slovar. Zvezki bodo izhajali vsak drugi mesec in jih bo moč kupiti v vsakem kiosku. Izdajatelj je Angelico Benvenuto iz Vidma, odbor izvedencev in

strokovnjakov pa vodi prof. Ricci. Izdajo velikega slovarja so omogočile razne javne ustanove iz Vidma, zlasti Trgovinska zbornica in videmska pokrajina. Na predstavitvi so govorniki poudarili, da se furlanstvo ne more ohraniti pri življenju brez pisane besede, pogoj zanjo pa je v tem trenutku predvsem italijansko-furlanski slovar.

**Beri - širi - podpiraj
»NOVI LIST«**

LEV DETELA

Dunajski valček

2 | za izgubljeno preteklost

Roman desetih srečanj in pričakovanj

Ko sem nekoč tako stal v poltemi kot mesečnik v obljubljeni deželi in se je pred menoj dvigal grad kot podoba iz sanj, so se na peščeni poti oglasili tihi koraki. Mesečina se je poigrala z mojo domišljijo, saj je s svojo srebrno svetlobo oblila lepo svetlolaso dekle, ki se je sprehajalo med magnolijami v parku. Ko me je zagledala, je za trenutek presenečeno obstala. Nato pa se je zravnano in ponosno napotila naravnost proti železnim rešetkam na vratih, za katerimi sem stal. Bila je grajska gospodična Ana Marija, hčerka grofa, katerega svet je bil zame prepovedana soba, zaklenjena s sedmimi ključi.

»Kaj delaš tu v temi,« mi je rekla z napol jeznim glasom. »Zate bi bil zdaj čas, da te mama spravi spat. Koliko pa si star?«

Imela je svetel, prav nič jezen obraz. Pogled na njeno pojavo mi je ukradel dar govora. Res sem bil še skoraj otrok, ki sanja in stoji pred svetom, ki je zanj zaprt kot za vse večne čase, ki drhti pred zaklenjenimi železnimi vrati, čez katere so celo verigo pripeli navzkriž ...

Sram me je postalo moje prisotnosti v mesečini in pred stavbo tujcev. Najraje bi se bil pogreznil v zemljo, vendar mi je pomagal mesec, ki se je nenadoma skrila za oblake. Sunkovito sem se obrnil in brez besed stekel v noč ...

Zdaj se je neka druga noč prelivala čez veliki donavski most, mešala se je z medlim utripom svetilk, na katere je pršil droban megljen dež.

Sam sem se znašel s svojimi spomini in sanjami na praznem mostu nad reko ob velemestu. Dež je škropil čez beton, železo

in ploščad, tako da sem si moral zavihati ovratnik. V zgornjem delu toka se je nenadoma zateglo oglasila ladijska sirena.

Obrnil sem se nazaj proti mestu, zakaj obšla me je prazna utrujenost in želel sem si čimprej v hotel.

Tedaj pa sem obstal kot vkopan.

V poltemi ob železni ograji je slonela človeška postava in se nagibala nad vodo. Stopil sem bliže. Ženska je topo strmela v vrtince v mraku pod seboj, ki so se penili ob betonskih stebrih in brzeli v hitrem toku v daljavo.

Čeprav sem se samotni nenzanki približal na korak ali dva, me ni zapazila. Očitno je bila v hudi stiski.

Zakašljal sem v zadregi in pozdravil.

Sunkovito se je obrnila.

Njen prestrašeni, obupani pogled me je ožgal kot koprive. Ženska je strmela vame kot v prikazen.

Tudi sam sem bil presenečen. Vame so namreč zrle oči grajske gospodične Ane Marije, sanj moje mladosti, ki se ji nisem upal približati ... Tako sem nanjo v grozovitem potresu vojne in povojnih neviht pozabil.

Ni bila več tako mlada, kot v tistem davnem blagem nočnem trenutku, ko sem jo zagledal v njenem grajskem parku v mesečini, stiskajoč se k železnim vratom, plašen otrok, ki zre v nedostopne skrivnosti sveta.

Še vedno pa so jo božali lepi svetli lasje, ki so se prilegali njeni vitki visoki postavi.

»Kaj delate tu v temi?« sem jo skušal mirno in prijazno nagovoriti.

»Nič, nič ... Le pojdite naprej in me pustite na miru!« je rekla.

»Ali vam ni dobro?«

»Kaj bi! Kako mi gre, vas naj prav nič ne zanima! Brigajte se za svoje stvari!«

(Dalje)

LEV DETELA

Božič znak duhovne prenovе človeka in družbe

II.

Tudi Wolfdietrich Schnurre je v svoji dolgi, baladni pesmi »Poklon svetih treh kraljev« zdržil znano božično družinsko razpoloženje s poročilom evangelista Mateja o »treh modrih«, ki so Jezusa častili in molili in mu darovali zlata, kadila in mire. Toda obdarovanje je že minilo. Pesnik predstavlja pretresljivo podobo družine na begu v tujino. Tisto kar se je dogodilo Jezusu, Mariji in Jožefu v svetopisemski religiozni drami, se namreč vedno znova dogaja tudi v sodobnosti. Schnurre je na pesniški način zarisal neidlično eksplozivnost večnega božiča. Božji otrok ljubezni in upanja izziva ustaljene oblike bivanja, visoko politiko in konvencionalno družbeno vedenje. Božič ni čas idil, temveč začetek nove človeške duhovne zgodovine, čas solidarne povezanosti vsega človeštva v znamenju trpljenja na križu in odrešenjskega vstajenja. Schnurrejeva takoimenovana »sveta družina« našega časa beži kot prav ta trenutek različni afriški, afganistanski ali vietnamski begunci z najnujnejšim, kar si je naložila na kolo, v neznano prihodnost, da bi si rešila vsaj življenje. Kot v svetopisemskem sporočilu grozi tudi ta trenutek umor betlehemskega otroka zaradi provokacije drugega.

Manj simbolistično je ozadje realistično utemeljene pesmi »December 1942«. Avtor Peter Huchel je božično tematiko povezal z najusodnejšim obdobjem 20. stoletja. Pred nami je grozljiva stvarnost druge svetovne vojne, realnost bitke za Stalingrad. Trije poraženi, raztrgani nemški vojaki so trije kralji pretresljivega dogajanja brez zvezd. Marija leži ubita pred hišnim pragom, betlehemske hlevčke so razstrelili s topovi. Pesnik pristavlja, da je pred »Stalingradom sneg zametel pot, ta čas je mrtev, ta svet je ubit.« In zares je dogajanje druge svetovne vojne avtentična podoba dejanskega proti-božiča. Huchlova pesem ponazarja s pomočjo simbolov betlehemskega rojstva učlovečenega Boga čas največjih grozot in nečlovečnosti, pot človeških

zablod brez božje milosti, brez krščanskih spoznanj o ljubezni, solidarnosti, usmiljenju in odpuščanju.

Eno najboljših podob 20. stoletja je s pomočjo uporabe božične tematike ustvarila avstrijska pisateljica Ilse Aichinger. V romanu »Večje upanje« iz leta 1948 je opisala usodo polžidinke Ellen, ki na svojem lastnem telesu doživi mučnico Hitlerjevega Tretjega Rajha. Sredi največjega nasilja zori v dekletu tisto, kar je pisateljica Aichinger imenovala »večje upanje«, namreč hrepenenje po »miru« in »novem svetu«, kakršen se je napovedal z misterijem božičnega dogajanja v Betlehemu.

V nekem prizoru predstavi pisateljica na nadvse učinkovit način bedo druge svetovne vojne. Na podstrešju neke velike hiše se židovski otroci igrajo tisto, kar so videli pri odraslih, namreč božič z Jezuškom v jaslicah, z Marijo in svetim Jožefom, z ljubeznivim obdarovanjem, ki se spaja z nezlomljivo idilo. Medtem ko se otroci igrajo božične prizore, jih vedno znova prestraši trkanje na vrata. Igro morajo v strahu, da se je kaj hudega zgodilo, spet in spet prekiniti. — Kdo trka na vrata? Kdo je pravkar pozvonil? Dobri ljudje? Naši domači? Njihovi prijatelji? Ali pa sta tu že policija in gestapo, da nas odpeljeta neznano kam, v Auschwitz ali Treblinko, ven iz navidezne varnosti našega domačega podstrešja, stran od teh ljubeznivih božičnih iger o Jezušku in njegovi družini v Betlehemu? —

Božični praznik ni praznik sentimentalne idilike, temveč globinski razpoznavni znak duhovne prenovе človeka in družbe. Velika nemška literatura pričuje v vseh svojih najbolj avtentičnih dokumentih o neki drugi, nekomercialni razsežnosti božiča. Ko pripoveduje o nasilju človeka nad sočlovekom, o ubijanju in drugih zločinih, ko poroča o raztrganih, lačnih, bolnih in zapostavljenih, dokazuje resnično sporočilo božiča ljubezni, miru in sprave med ljudmi. Na primeru božič-

dalje na 8. strani ■

NOVICE

Izraelski vodilni krogi so z razočaranjem vzeli na znanje vest, da je v Varnostnem svetu Združenih narodov tudi ameriški predstavnik glasoval za resolucijo, ki poziva Izrael, naj prekliče odlok o izgonu devetih Palestincev z zasedenih ozemelj. Prvič se je v zadnjih šestih letih pripetilo, da je ameriški predstavnik pri Združenih narodih glasoval proti Izraelu.

—o—

Papež Janez Pavel II. je na praznik Svetih treh kraljev posvetil v škofo deset duhovnikov. Slovesnost posvetitve je bila v cerkvi svetega Petra v Rimu in se je udeležilo kakih 15 tisoč ljudi. Prvi je bil na vrsti 55-letni palestinski duhovnik Michel Sabbah, ki ga je papež imenoval za novega latinskega patriarha v Jeruzalemu. Doslej so na tem mestu bili načeloma evropski, povečini italijanski duhovniki.

—o—

Predsednik italijanske vlade Gorla, zunanji minister Andreotti in številno spremstvo, v katerem so bili predussem gospodarstveniki, so končali svoj enotedenski obisk na Jugu Azije. Obiskali so Malezijo, Singapur, Indonezijo in Indijo. Glavni namen tega obiska je bil okrepiti gospodarsko sodelovanje med Italijo in omenjenimi državami.

—o—

Kitajske oblasti so vrnilе vse politične pravice 87-letnemu bivšemu škofu v Šangaju, msgr. Gongu Pimmeiu, ki je bil izpuščen pred dvema letoma, potem ko je moral preživeti skoraj 30 let v zaporih. Msgr. Gong Pimmei je bil imenovan za škofa leta 1950, ko je Kitajska še imela redne diplomatske stike z Vatikanom.

—o—

Sredi prihodnjega meseca se bodo v Ženevi obnovili pogovori med Pakistanom in Afganistanom, ki se vodijo s posredovanjem posebnega predstavnika Organizacije Združenih narodov Diega Cordoveza. Namestnik sovjetskega zunanjega ministra Adamišin je v New Delhiju časnikařem dejal, da utegnejo ti pogovori biti odločilni za ureditev afganistanskega vprašanja.

—o—

Italijanske oblasti so obnovile vabilo jugoslovanskemu ministrskemu predsedniku Mikuliču, naj obiske Rim. Mikulič bi bil moral priti v italijansko prestolnico že konec novembra, a je bil obisk odložen zaradi krize italijanske vlade. Zdi se, da bo Mikulič prispel v Rim 28. januarja. Kot znano, je predsednik Mikulič pred Novim letom iznenada zbolel za pljučnico in so ga odpeljali v beograjsko vojaško bolnišnico. Do tega trenutka ni znano, če bo konec tega meseca lahko opravil obisk v Italiji.

—o—

Kot so nam sporočili iz osrednje Slovenije, je večina ljudi za Božič ostala doma in praznovala Kristusovo rojstvo. V sosedni republiki je namreč za Božič še vedno delavnik, čeprav postaja vedno glasnejša zahteva, naj bo Božič prazničnik. Tudi letos sta za božične praznike voščila po radiu in televiziji predsednik Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije Jože Smole in ljubljanski nadškof ter slovenski metropolit Alojzij Suštar.

19. koroški kulturni dnevi v Celovcu

V Slomškovem domu Mohorjeve družbe v Celovcu so te dni bili 19. koroški kulturni dnevi. Prireditev, ki je v tem času že tradicionalna, je sad sodelovanja med Krščansko kulturno zvezo in Slovensko prosvetno zvezo. Kot predavatelj pa nastopajo tudi znanstveniki nemškega jezika in strokovnjaki iz Slovenije.

Tokratni kulturni dnevi so posvečeni priključitvi Avstrije Hitlerjevi Nemčiji leta 1938. Do aktualizacije zgodovinskih obravnav je prišlo s predavanjem o dvojezičnem šolstvu in prvi avstrijski republiki in o pohodu proti šolskim praviciam koroških Slovencev danes.

Udeležba je bila krepko nad poprečjem prejšnjih let. Zanimanje za obravnavano problematiko je veliko. Vsa predavanja se simultano prevajajo v oba deželna jezika.

Prvo predavanje je imel redni profesor sodobne zgodovine na celovški univerzi dr. Norbert Schausberger, ki je obravnaval splošno podobo »Anšlusa« leta 1938. Podčrtal je gospodarske korisit, ki jih je od tega imela Nemčija, in izrazil mnenje, da ni pravilno govoriti o priključitvi Avstrije, ker da je šlo za zasedbo.

Asistent na celovški univerzi dr. Ulfried Burz pa je predaval o nacističnih organizacijah na Koroškem v letih 1921-38. Raziskave kažejo, da je bil na Koroškem delež nacističnih skupin veliko večji kot v ostalih avstrijskih deželah.

Popoldanski spored je obsegal referat koroškega raziskovalca Teodora Domeja o Koroških Slovincih in anšlusu ter referat ljubljanskega zgodovinarja dr. Dušana Bibra o Anšlusa, slovenski manjšini na Koroškem in nemški manjšini v Jugoslaviji.

Naslednji dan sta predavala Korošca dr. Avguštín Malle o Stanju utrakvističnega šolstva v zadnjih mesecih Prve avstrijske republike in prof. Vladimir Wakounig o Ločevanju šolarjev — koncu dvojezičnega šolstva.

19. koroški kulturni dnevi so se končali z obetavnimi pričevanji na temo Doživljali smo propadanje Avstrije in preživeli nacizem. V razpravo so posegli zgodovinarji, javni delavci, duhovniki, in sicer dr. Bogo Grafenauer, Tomaž Holmar, dr. Anton Jelen, Lovro Kessl, dr. Luka Sienčnik, Kristo Srienc, prof. Pavel Zablatnik, dr. Franci Zwitter.

Sodobno kmetijstvo

Zakaj moramo kolobariti

Njivski kolobar je v kmetijski praksi uveljavljen od tedaj, ko je človek začel narčneje izrabljati njivsko zemljo. V srednjem veku je bil v Evropi razširjen žitni kolobar. Sejali so samo žito, prvo leto ozimno, drugo leto pa jaro. Po dveh letih zaporedne setve je bila njiva izčrpana in zapleveljena. Na teh zemljiščih so pasli živino, da je sproti popasla ves plevel in drugo rastje. Plevel tako ni semenil, zato se je zapleveljenost zmanjšala, hkrati pa je živina njivo tudi pognojila. Da so živino lažje pasli in da ni zahajala v sosedovo žito, so se kmetje dogovorili za vaški kolobar, ki se je ponekod ohranil do danes. Tako so del njiv posejali z ozimnimi žiti, druge pa z jarinami. Vse njive so dejansko bile skupaj. Tak način izkoriščanja njiv je bil seveda slab. Pleveli in samonikle trave so dali le borno pašo, živina pa malo gnoja. Še bolj neracionalen je bil sistem preložnega gospodarstva, ko je človek njivo opustil in se preselil na novo zatravljeno zemljišče. Oba sistema nista mogla prehraniti naraščajočega prebivalstva. V 17. stoletju so Angleži in Nizozemci začeli sejati deteljo na njivah. S tem so zelo izboljšali rabo tal. Z deteljo se je povečala krmna podlaga in razvoj živinoreje. Večje količine hlevskega gnoja so izboljšale rodovitnost tal.

Slovenci smo začeli sejati deteljo že 1724. leta. Zatem so prišle v Evropo še druge poljščine, med njimi krompir. Ta je 200 let čakal v botaničnih vrtovih, preden so ga ljudje začeli pridelovati na njivah in še to s prisilo. Medtem so iz krmne pese vzgajali tudi sladkorno peso. Z osvajanjem novih dežel je Evropa dobila poljščine in vrt-

nine, ki jih lahko pridelujemo v naših podnebni razmerah. Tako se je človeštvo rešilo hude lakote, kakršna je bila v srednjem veku in obogatilo svoj jedilnik. Ta čas je bil za razvoj kolobarjenja in izrabljanje njivskih zemljišč zelo pomemben. Kmet je spoznal, da se zemlja po nekaj letih pridelovanja žita na isti površini utru-di, ne daje več zadovoljivih pridelkov in mora počivati. Počiva lahko pod travno-deteljnim posevkom vsaj dve leti, da se rodovitnost izboljša.

Človek je v zadnjih letih spet obrnil gospodarjenje v drugo smer. Omejil se je na pridelovanje ene, dveh ali le nekaj poljščin. Kmet je opustil samo preskrbo in se preusmeril v tržno pridelavo. Ta zahteva boljšo kakovost, za to pa je potrebna večja usposobljenost za delo.

Omejeno izbiro narekuje tudi strojna oprema, posebno za tista dela, ki so specifična pri posameznih poljščinah. Specializacija pa nas ne sme zavesti do pridelovanja le ene ali pretežno ene poljščine na isti njivi več let zapored in je kolobarjenje nujno.

Preskrbo rastlin s hranili lahko uravnavamo tako z rudninskimi kot organskimi gnojili. Zapleveljenost, bolezni in škodljivci, ki se bolj širijo, če pridelujemo isto poljščino na isti njivi, lahko odpravimo s herbicidi in sredstvi za varstvo.

Pravilno zaporedje poljščin preprečuje utrujenost tal. Za rodovitnost niso pomembna samo hranila, temveč tudi godnost, ki jo v kolobarju lahko izboljšamo z rahlo grudičasto zemljo. Sonce in dež škodujeta obstojnosti grudič. Te pod vplivom

dežja razpadejo v blato in ko se tako zablata zemlja posuši, nastane na površju skorja, v tej pa so razpoke globlje in širše, čim dalj traja suho vreme. To slabo vpliva na rast in razvoj poljščin, ker je taka zemlja trda, zbita in korenine težko najdejo prostor v njej.

Grudičasto zemljo porušimo tudi s tlačenjem. Čim bolj vlažna je zemlja, bolj občutljiva je za pritisk strojev, katerih danes ni malo. Z mehanizacijo, predvsem ob nepravem času, lahko napravimo veliko škodo, zlasti ob spravilu pridelkov. Prav zaradi teh poškodb moramo misliti na počitek tal. V tem primeru ima travno deteljna mešanica, vključena v kolobar, prednost pred nekaterimi drugimi poljščinami, ki tudi koristijo tlem.

V travno deteljnem posevku so tla vse leto zavarovana pred neposrednimi vplivi dežja in sonca. Korenine detelje prodirajo globoko v zemljo, jo rahljajo in z gomoljčnimi bakterijami na koreninah vežejo dušik iz zraka. Trave s šopastimi koreninami prerahljajo zgornjo plast ornice. Vsa ta koreninska gmota je idealna za rahlost in grudičavost tal. Travno grudičasti posevek s pokrovnostjo nadzemnih delov in koreninjem obnavlja grudičavost, zboljšuje rodovitnost tal, zato je v kolobarju nepogrešljiv, predvsem na težjih tleh in tam, kjer je veliko padavin oziroma povsod, kjer zemlja ni grudičasta in postanejo tla utrujena.

Z. T.

—o—

VEČER V DSI

V ponedeljek, 11. januarja, bodo v Društvu slovenskih izobražencev predstavili Bibliografijo slovenskega tiska v Argentini, ki jo je pripravil Marjan Pertot ter študijo Pavleta Merkuja »Svetniki v slovenskem imenoslovju«, ki bo izhajala v novem letniku MLADIKE. Začetek ob 20.30.

Leopold Verbovšek

Pričevanje iz davnine

V.

Iz povsem drugačnega debela pa izvirajo toponimi, ki izvirajo iz glagola *včrtiti*: *Cercivento* v Karniji, čurčuvint furl, kate-rega latinski zapis iz 1296 (in Carnea in villa de Cirzivinz) kaže na *črčivnice; *Cercenât* pri Ovaru in drugod po Furlaniji; *Monte Cercen* 3283 m = *Črče* (na kate-rega vrhu gotovo ni bilo drevja, marveč po nižjih pobočjih); vas *Čirče* pri Kranju, kjer je (črtje = črče) izključen vpliv latinščine; vas *Zizers* = *čirče pri Churu v Švici. Naši predniki (kot dandanes Tolminci) so drevje včrtali, obrezali nad tlemi, da se je posušilo in da so ga naslednje leto požgali in izkrčili zemljo za obdelavo. Najverjetneje sta oba glagola v sorodstvu; vmes je utegnito biti samo mehčanje *k* v č. S krčenju sorodnim pojmom je povezan glagol *trebiti*. Z našimi imeni *Tarbij* (Slov. Benečija), *Trebnje*, *Trbovlje* itn. so ozko povezane še *Treviso*, *Trivignano Udinese*, *Tarvisio* (Travisia 1447. leta, Tarvisiam 1496; Trbiž). Ne vem, čemu se je Doria mučil z našimi *Trebcami* (Trebianico) nad

Trstom (Trebecano 1328), katerih ime pojasnjuje s *Treviacus in *Trebiacus. Pri Bellunu je tudi *Trevignano* kot pri Vidmu.

Tudi ime *Tamar* je razširjeno po Julijskih in Karnijskih Alpah (furl. celo tamar). Poznajo ga tudi v nekoliko drugačnih oblikah: *Tamarât*, *Tamaroz* in *Támoris*. De Gasperi sicer daje definicijo, ki je povsem enaka slovenski, vendar govori o »predrimljanskem izvoru«.

Nekateri naši zgodovinarji se upirajo tolmačenju, da vse italijanske oblike pojma *medrje* (iz meddverje; ograjen prostor za živino na paši) izvirajo iz jezika, ki je zdaj lasten samo Slovincem. Po Goriškem narečju na *Mandrje*, v Dolenjem Logatcu imajo *Mandrje*, nad omenjeno Ceseno (Pesaro) je *Passo dei Mandrioli*; *Mandria*, *Mandra*, *Mandriola* in druge oblike se ponavljajo vzdolž vsega Apenina. Toda Corgnali pojasnjuje toponim *Mandriolo* pri Čedadu nič manj kot z govnom: merda + sufiks -ariu ali -eolu, ker so v lat. spisih imena kot *Merdariolo* (leta 1300), *Merderiolo* (1450), toda spregledal je furlanskega *Ma-*

driul že iz leta 1282, ki nima več nosnika. V italijanščini pomeni mandria govejo čredo ali hlev zanjo in za drobnico, toda benečansko narečje (Boerijev slovar) navaja popolnoma in samo isti pojem, ki ga poznamo Slovenci.

Iz venetske toponimike izvira tudi 1243 m visoki *Kuk* ali *Kolk* nad Livkom pri Kobaridu. Nad Ajdovščino se strmo dviga skoraj do Cola gora *Kovk*. Tudi nad Dreko v Benečiji je en *Kuk* (1604. leta: Monte de Cuch). Pri Naborjetu sta gora in vas z enakim imenom, pri nas pa še vrh nad dolino Vrat (2420 m). Ime *kuk* označuje največkrat goro, ki zaključuje neko gorsko verigo ali pa močno izstopa nad njo. V Sloveniji jih je še več, H. Tuma pa jih je naštel v oblikah *Cucco*, *Cucculo*, *Cuccara* nič manj kot 18 po Karniji, 5 v pokrajini Ravenna, pa so še v pokrajinah Bologna, Perugia, Arezzo, Pisa in celo na jugu. Italijanji to ime največkrat ničesar ne pove, Slovincu in Furlanu pa je še vedno razumljivo. Živa je tudi še oblika *Kukanj*, ki jo najdemo nedaleč od Prvačine in drugo pri Kamnjah na Vipavskem, kjer se sliši tudi to, da je kakšen zaobljen griček *čukla*. Grad *Kukanj* (Cuccagna) je nekoč stal nad Fojdo v Benečiji in *Čuk* (Zucco) malo pod njim. Tudi nad Coloredom je hrib *Zuccola* (čukla).

— Poslušaj Mihec, meni so ani ledje rekli, de za novo leto morejo časniki tudi kej napovedat, kaku bo u novem leti. Vsi bol velavni časniki jemajo kašnega coprnika, ke zna povedat, kej se bo zgodilo. Jest mislem, de be tudi ti znou kej povedat.

— Kej ne bom znou! Naprej ti povem, de bomo tudi u tem leti marširali za mir. Zraven bojo vse velike glave jn pole še KPI, DC, DP, CGIL, CISL, UIL, ARCI, MIR, ZKMI, VZPI, SKGZ, SSk, ZSI, SKD, SK ...

— Ma počaki Mihec! Kadu te zastope! Kej motovileš ses temi ZSP, ZKR jn taku naprej. Ke znam glih taku ku poprej.

— Ma tu so sigle vseh sort organizacij. Kej jeh ne poznaš?

— Ma prou ne! Kadu bo držau vse tu u glavi!

— Je res nomalo težko. Na kratko ti povem, de si bomo tudi u tem leti strašno prizadevali za mir jn pruti lakoti.

— Bomo marširali jn demonstrirali jn hkrati delali orožje jn ga pošiljali po vsem sveti.

— Taku, taku. Kej češ: lepu govort, je lažje, koker lepu delat. Ma vselih jemam nekej veselih novic. Taku, denmo reč, bojo u tem leti vse tržaške tiskarne dobile črke na č, š, ž, koker jeh jemajo u Milani. Pole bo pršu z Lublane an peuski zbor, ke bo zapojau tudi dve pesmi po slovensko.

— Ma vidi na! Kadu bi si mislu! Jn znaš še kej?

— Ja. Pr tržaškemi komuni se bojo še naprej kregali jn župan se bo držau stolčka ku klop jn težko ga bojo spahali proč. Pruti konci leta bojo ministri nardili ano statistiko jn pogruntali, de nismo dosegli tiste produkcije, ku smo misleli jn tudi dougà je več ku smo misleli.

— E, ministri so zmiram optimisti. U vseh državah ministri zmiram napovedavajo, de bo bulše, de bo bulše jn pole na konci se skaže, de je slabše jn de so dougovi narasli.

— Kej češ, tu spada u njuh meštir. Minister ne smej nikoli reč, de bo slabše, zatu ke pole ga odžagajo. Ma jest vselih lahko napovem, čeglih nisem minister, de u tem leti vojske ne bo. Rusi jn Amerikanci se bojo magari zmerjali jn si vsega prerekli, ma pod bankam bojo pej šeftarili, zatu ke jemajo potrebo aden družga. Jn, se zna, terorizem bo šou naprej jn ledje bojo, taku ku druga leta, tudi letos kradli jn sleparli. Kar se tega tiče bo tu leto prou normalno. Jn tudi letos nam bojo politiki jn ministri oblubli, de bojo za nas nardili tisto globalno zaščito.

— Jn kej ti verješ?

— Bejži, bejži!

Božič znak duhovne...

■ nadaljevanje s 6. strani

nega sporočila se pisatelji vedno znova sprašujejo: Zakaj preganjajo drugačne? In odgovarjajo: Zato, ker ne znajo urediti odnosov z drugačnim človekom. Ker mu ne znajo prisluhniti v samó njemu lastni človeški pristnosti. Zato je na svetu stalno prisoten križ. Zato je sveta družina neprestano na begu v Egipt. Zato pravkar morijo bogu betlehemske otroke. Zato, ker se je Bog učlovečil, so ponoreli v besu, da jim ni hotel biti enak u njihovi samopašni viziji kot heroji. Ali se niso svetemu Pavlu v atenskem areopagu posmehovali zaradi njegove vere v križanega Jezusa? Ali niso iz velikega soutemeljitelja krščanstva brili norcevi in mu pripovedovali zgodbo o imenitnih junaških bogovih na Olimpu, v primeri s katerimi je ubogi Jezušček v jaslicah nepomembno nihče, o katerem vnaprej ne velja razpravljati?

Božič še vedno moti iz vznemirja. Je namreč tisti kvas, ki more vsakogar, ki mu odprto prisluhne, duhovno pregnesti. Zato ni odveč, da v zadovoljstvo božičnega slavlja in veselja kak poet nalije tudi nekaj kritičnega pelina. Kot je na primer v nekem šansonu o božični obdaritvi in našem potoglavem svetu, s katerim je marsikaj narobe, storil pevec Stephan Sulke. Svojo pojočo prošnjo je naslovil kar naravnost na ljubega Boga, istočasno pa ga je tudi poprosil, naj pride spet pogledat na ta naš planet, kaj tu počenjajo ljudje, saj je takó, da bi se človek lahko kar razjokal in obupal. Ja, tudi iz takih skorajda žaljivih besed še zveni iskanje božje izvirnosti in resničnosti v človeški družbi, kot so ju pred dva tisoč leti napovedali izredni božični dogodki!

Konec

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« — Reg. n. sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157. Odgovorni urednik: dr. Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart. Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

Tuma opozarja na enako razširjenost ledinskega imena *Ronek*. Tudi tega najdemo le tam, kjer se je razprostiralo ozemlje starih Venetov. V zahodni Sloveniji pomeni svet, kjer pobočje prehaja v ravnino ozir. izkrčen svet za obdelavo in sicer v rebri. Približno isto pomeni tudi Furlanu: »Terreno coltivato o pascolo ricavato dall'abbattimento di un bosco« (Pirona). Po furlansko se reče *rònc*. Italijanu pa je to ime kot toponim povsem nerazumljiv. V Sloveniji je živ tudi izraz *obronek*. Na Slovenskem so *Ronki* na levem bregu potoka Maline pri Fojdi, *Ronke* ob Soči (Ronches ultra Isontium 1229), na Vipavskem *Ronek* kot ledinsko ime pod vasjo Vogrsko in še drugod. Po Furlaniji in Karniji imajo vasi Ronche, Ronchis, Runchia, Runcis, Roncada, Ronchietti (G. Frau). V pokrajini Pésaro sem zasledil ledinska imena *Ranco*, *Ranchi*. Sicer pa je ta toponim razširjen po vsej Severni Italiji. V pokrajini Brescia sta npr. vasi Ronco in *Roncane*. V Valle di Canzoi (=konci) leži *Roncoi*. Izpeljanki sta *Roče* in *Ročinj*, ki nimata več nosnika *n* (izpad po letu 1000). *Ranzano* pri Fontanafredda (1285. leta de *Renzano*, 1366 *Ronzano* in 1367 *Ronchanum*; Pellegrini ga obrazloži kot posestni naziv, iz *Rantius, čeprav je razvidno ime Ronče, Roče). Goriške *Renče* so popolnoma istega izvora.

Ledinsko ime *rovč* (razširjeno tudi na Tolminskem in Gorenjskem ter Koroškem) se skriva v furlanski *Ruda* (leta 1247 kot *Riuda* in 1275 kot *Reuda*; Prampero). Še bolj jasnega izvora je toponim *Raucicco* (Rive d'Arcano; 1337 *Roucicco*; Corgnalli; slov. *Rovček*). Pojasnjujejo ga s pomočjo *Rabutius. Slutim, da je z *rovč*om v zvezi ledinsko ime *Rava rossa* (rdeči *rovč*) v občini Piobbico, pokr. Pésaro); na tistih pobočjih nikoli ni mogla rasti rapa = repa. *Rava* je tudi v sosednji občini Cagli.

V zvezi z ronki, rončinami in rovti mora biti tudi povsem nelatinski glagol *roncare*, tagliare con la ronca o *roncola*, po naše z jejevnikom (na Vip. z *renčelico*, nekd. *rončelico*), če hočeš posekati robidovje in grmovje, da si pridobiš ronek.

Na vsem omenjenem venetskem območju se srečujemo z nazivom za *polje* v raznih oblikah. Tuma navaja: *Poiana* in *Pogliana*, *Fogliano*, *Poiano*, *Poia* (Polja), *Poláz*. V pokr. Vicenza je vas *Pole* in v pokr. Pésaro (občina Acqualagna) imajo ravno *Pole* med gorami. Preseneča me vzporednost med nekaterimi toponimi ob zgornjem robu Srednje Italije in Alpami: isti etimus ali celo enaka oblika, kot npr. *Pole*, *Catria* - *Cadria*, *cadrega* - *cadreia*, *Feltre* - *Feltria*, reki Arno v pokr. Carpegna (PS) - *Carpen* (BL), Firenze in Brescia ter vas Anr ob gornji Dravi.

S poljem v zvezi lahko omenimo še *Val d'Ampola* (V Polju) v pokr. Trento. Tudi ime reke *Foglia* pri Pésaru, kateri domačini od nekdanj pravijo *le foja*, ima edino razlago v dejstvu, da teče čez rodovitna polja. Bolj gosposko zapisana *Foglia* ga spravlja v zvezo z listjem. Toda katera reka ne nosi listja? Po tem se ne bi razlikovala od sosednjih rek. Pa še izjemno je ženskega spola.

Istovetnost Venetov s Sloveni se kaže tudi v obliki *schivo*, *schivoni* (izvira iz s(c)lauri), ki se je pojavila šele v obdobju, ko je bilo suženjskega sistema konec in ko je Veneti pomenilo samo prebivalce današnje Benečije (Veneto). Ohranila se je skupaj s pogani (zato toponimi Pagani, Paganico, Monte Paganuccio v pokr. Pésaro) vsaj do leta 1000 oziroma do pojavitve benediktincev v apeninskem gorovju. *Cima Schiavon* 2317 m nad Piavo. Toponimov tega tipa je v alpskem svetu polno, medtem ko v Avstriji in na Bavarskem naletimo na številne sestavljenke z *Wind*-, *Wend*-. Tudi v Južni Italiji je mnogo krajev z imenom *Schiavi*, *Schiavoni* so ali pa niso kasnejšega izvora (izza časa turških vpadov na Balkan), toda imena gorskih vrhov se ne menjajo (J. Šavli). To pa pomeni, da so Veneti same sebe resnično imenovali Sloveni.

(Dalje)